

Malinconico

PAR HASARD

Een dramaturgie van zorg

Ans Van Gasse

Gezien op 23 februari 2024
De Singel, Antwerpen, in het kader
van het RE/BIRTH Festival

'Malinconico' is een sterk theateraal experiment. Het kiest radicaal voor kwetsbaarheid. Het collectief van twaalf performers, dat ontstond vanuit *Par Hasard*, bouwt een nog wat te diffuus beeld op van de melancholie die ze willen bespreekbaar maken. Toch is melancholie hier, en dat is opmerkelijk, niet enkel een depressieve stemming, maar vooral een bron van strijd en verzet. Mits de juiste zorg.

29 FEBRUARI 2024

In een rustige zaal met gedimd licht maakt een ontspannen cast zich klaar voor 'Malinconico'. Ze bewegen pretentieloos in donkerbruine onesies, alsof ze kleine knuffeldieren waren. Ze babbelen terwijl ze zich stretchen en raken elkaar daarbij vaak aan. Een snoezig beeld. Om hen ligt een decor van zachte stoffen. Een gigantisch fleece-tapijt overdekt het hele podium en klimt dan omhoog als een hemelgewelf. Kussens eronder creëren een heuvelig landschap van pluche. Een veilige, aabare cocon.

'Malinconico' is al bijzonder omdat een groot team ervoor tekende: Dounia Mohammed, Elise Goedgezelschap, Ellie Bryce, Fenna Maas, Flo Delameilleure, Fred Libert, Kristien Desmettre, Laryssa Kim, Milan Vandierendonck, Mira Bryssinck, Sara Lâm en Zindzi Tillot Owusu. De aanzet kwam van het open collectief Par Hasard. Ik vermeld de hele ploeg, omdat Par Hasard expliciet meldt dat deze voorstelling zonder hiërarchie werd gemaakt. Ieder onderdeel van de voorstelling is artistiek, zelfs de publieksbegeleiders in gele hesjes, die ons inlichten wanneer de pauze eindigt, maar ook beschikbaar zijn voor een gesprek. En misschien ook het publiek zelf, dat wordt uitgenodigd deel uit te maken van die veilige cocon.

Het zaallicht dimt nooit. Deze voorstelling is een *relaxed performance*: prikkelarm en extra toegankelijk. Er mag binnen en buiten worden gewandeld. We krijgen, voor de performers van wal steken, ook uitgebreide informatie over inhoud en verloop van het stuk. Dat is geen franje: het maakt integraal deel uit van het stuk, net als de tolk die de teksten omzet in gebarentaal. Dat is niet alleen een stap naar toegankelijkheid voor mensen met een beperking, het draagt ook bij tot

een (meer) zintuiglijke vertaling van het gebeuren. De ‘*relaxed* elementen’ zijn verbonden aan de dramaturgie, die zowel creatief als zorgend is. Want ‘Malinconico’ lijkt vooral ruimte te willen maken om naar elkaar te luisteren.

Binnen de klassieke muziek is het Italiaanse ‘malinconico’ een term die de ‘speelwijze’ van het muziekstuk aangeeft. Vertaald betekent het natuurlijk ‘melancholie’, maar als muziekterm blijft het ook iets ongrijpbaars. De performers vertellen ons aan het begin van de voorstelling dat ze melancholie aan het woord willen laten. Dat vertaalt zich in een collectie getuigenissen die aan elkaar worden gerijgd door een terugkerende rituele, poëtische tussentekst en elektronische muziek. Vooral de muziek en poëzie, maar ook de gebarentaal maken het een voornamelijk zintuiglijke ervaring. Met melancholie als speelwijze, zonder uitgebreide analyse. Speel dit stuk maar *malinconico*.

De performers roepen niet op om hun oude wonden te ‘overstijgen’ maar ermee te leven.

Wat vroeger ‘melancholie’ werd genoemd, kennen we vandaag als ‘depressie’. Iets dat je doet vastzitten. Voor Par Hasard is melancholie vooral een kapstok om persoonlijke verhalen over trauma aan op te hangen. Ze doen dat eerlijk en heel down to earth, vaak met hun GSM in de hand. De depressieve, ‘melancholische’ verlamming laten ze links liggen. Dat maken ze erg duidelijk in de *slam poetry* tekst die alles bij elkaar weeft: de tranen die ze plengen maken van de grond waar ze op staan net heilige grond. Verhalen over trauma dus, maar vanuit strijdkracht en verzet.

De performers roepen niet op om hun oude wonden te ‘overstijgen’ maar ermee te leven. De voorstelling gaat voorbij aan de typische beeldvorming rond trauma als iets dat je doet verdwijnen. Het meest duidelijk wordt dat wanneer Bryssinck vertelt over hoe mensen op straat haar aanstaren vanwege haar beperking. Er mag gekeken worden, maar niet met medelijden. Elk van deze spelers vraagt net om gezien te worden. Ze willen elkaars ongeluk in de ogen kijken. En door op het eind een oproep naar wapenstilstand in Palestina te doen, vraagt ‘Malinconico’ ook om dat te proberen op een bredere schaal.

Toch is ‘Malinconico’ voor mij geen onverdeeld succes, om twee redenen. De eerste is de voertaal: Engels. Het woord ‘melancholy’ valt dus vaak, maar alle spelers zeggen het consequent met de nadruk op de verkeerde lettergreep. Waarom kiezen voor een taal die je duidelijk niet zo goed beheerst als je wil spreken over sowieso al schichtige thema’s? Of willen ze zo afstand scheppen tussen zichzelf en hun tekst? Voor mij als kijker werkt dat net niet.

Buiten de studio is er een *chill space* waar je je tijdens en na de voorstelling terug kan trekken. Een donker plekje met schriftjes, kussen, en ook een tekst. De tekst die oorspronkelijk geschreven werd voor ‘Malinconico’, en waarvan ik slechts enkele fragmenten in de uiteindelijke voorstelling herkende. Ook in het Engels, maar in een fictievorm. Wanneer ik hem lees, merk ik dat mijn voorkeur hiernaar uitgaat, hoe kwetsbaar en eerlijk de monologen ook zijn. Dramaturgisch lijkt het dan op zijn plaats te vallen. De performers op het podium vormen een hechte gemeenschap, die in de poëzie het publiek tot verstillings dwingt. Maar de gekozen structuur van uiterst persoonlijke monoloogjes haalt die verbinding dan toch weer uit elkaar. Terwijl deze oorspronkelijke tekst wél leest als verweving van net zo eerlijke stemmen.

Bovendien is elke getuigenis die de revue passeert minstens een eigen voorstelling waard. Dat maakt het als toeschouwer moeilijk om telkens terug te keren naar die dramaturgie van de zorg, het radicaalste element van ‘Malinconico’. Door specificiteit dreig je je te verliezen in het scala aan thema’s

waarin de melancholie verscholen zit. En dat terwijl er op andere vlakken zo sterk aanspraak wordt gemaakt op je verbeelding. Een verbeelding die kan worden ingezet voor meer zorg en inclusie. Die zich verbeeldt dat tranen zo sterk zijn dat ze heilige grond maken. Zonder ooit té wollig te worden.